

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ЯК ЗАПОРУКА ПОКРАЩАННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Хропот С.Г.*(Одеська державна академія будівництва та архітектури)*

Підготовка фахівців у вищих навчальних закладах (ВНЗ) України здійснюється за 3-х ступеневою системою (бакалавр, спеціаліст, магістр). Для кожного освітньо-кваліфікаційного рівня розробляють окремі навчальні плани, що включають перелік навчальних дисциплін (відповідно до галузі знань), котрі поділяють на блоки нормативної і варіативної частин. Опанування матеріалом конкретної дисципліни студентами денної (очної) форми навчання включає аудиторну роботу студента (лекції, лабораторні, семінарські заняття), поза аудиторну (індивідуальну) роботу (курсове проектування, розрахунково-графічні, контрольні роботи тощо), підсумковий контроль знань (іспит, залік). Крім того, для закріплення теоретичних знань і отримання практичних навичок, навчальним планом передбачено практичну підготовку (професійні, виробничу та переддипломну практики). Вінцем багаторічної роботи студента у ВНЗ є державна атестація (написання (розроблення) і захист випускної роботи чи дипломного проекту) за результатами якої претенденту присвоюється відповідна кваліфікація.

З позиції формальної логіки все ніби правильно, проте реальний стан затребуваності випускників ВНЗ на ринку праці, та й власне загальний стан економічного розвитку держави, далекий від задовільного, що обумовлено, зокрема, і якісними показниками підготовки фахівців у ВНЗ.

Проблема покращання якості надання освітніх послуг комплексна і багатогранна, причому окремі аспекти її розташовані на різних ієрархічних рівнях, а отже і ефективність вирішення її залежить від позитивного вирішення низки заходів на кожному рівні, узагальнений перелік яких наведено нижче.

Державний (політичний) рівень – необхідно чітко і однозначно визначити рівень вмінь і знань, практичного досвіду, переліку гарантованих первинних займаних посад (бажано з вказівкою на первинний посадовий оклад) фахівців кожного освітньо-кваліфікаційного рівня освіти (бакалавр, спеціаліст, магістр).

Рівень центральних органів виконавчої влади – переглянути (в переважній більшості, переробити) галузеві стандарти вищої освіти (ГСВО), передбачити можливість (бажано – необхідність!) за потреби внесення поточних змін до ГСВО (враховуючи темпи сучасного розвитку науки, техніки і технологій – не рідше що 3...4 роки, по окремих галузях знань – значно частіше). Знання і вміння (навіть найкращої якості) фахівця, не адаптовані до потреб сьогодення, нікому не потрібні. Регіональний рівень (територіальні органи центральних органів виконавчої влади та органи місцевого самоврядування)

– сприяти (в добровільно-примусовому порядку) об'єднанню зусиль ВНЗ і виробництва (різних форм власності і господарювання) до більш тісної співпраці: організація науково-навчально-виробничих комплексів; організація філіалів кафедр на виробництві, залучення працівників ВНЗ до складу колегій, консультативних дорадчих та інших органів, науково-технічних рад; залучення представників виробництва до участі в роботі наукових конференцій ВНЗ, виконання ними функцій голів (заступників голів, членів) ДЕК, за бажанням і при можливості до безпосереднього забезпечення (викладання) окремих дисциплін.

Рівень ВНЗ (кафедри) – переглянути підходи до формування варіативної частини ГСВО, передбачити можливість, в межах дисциплін варіативної частини спеціальності, навчання студентів за окремими спеціалізаціями (в першу чергу на рівні спеціаліста і магістра, хоч не виключено і на старших курсах бакалавра). Постійно узгоджувати вивчення конкретних дисциплін з нововведеннями на виробництві. Поза аудиторна робота студентів (курсове проектування, розрахунково-графічні роботи тощо) мають виконуватися виключно на реальних поточних завданнях виробництва. Кожний студент за період навчання в ВНЗ має принаймні ознайомитися з новітнім технічним і технологічним забезпеченням виконання конкретних виробничих операцій за фахом. Діючі пакети програмних продуктів мають бути доступні (безкоштовно) ВНЗ для використання їх у навчальних цілях (варіантів захисту їх від використання у комерційних цілях є достатньо, зрештою, можна передбачити такі жорсткі економічні санкції, які автоматично включатимуть механізм самообмеження).

Декілька слів про університетську науку, рівень розвитку якої також має неабиякий вплив на якість освіти. Існуюча практика оснащення навчально-наукових лабораторій за залишковим принципом не створює належних умов для розвитку університетської науки. Випускники ВНЗ завжди будуть відставати від потреби виробництва настільки, наскільки лабораторна база ВНЗ буде відставати від сучасного інструментарію виробництва. На умовних прикладах можна так же умовно навчитися, тільки реальні завдання сприяють пошуку реальних відповідей на них.

Виробництво може і повинно сприяти розвитку університетської науки (в своїх же, можливо не до кінця усвідомлених, інтересах). Як варіант, можна спробувати запровадити добровільні (якщо експеримент виявиться вдалим – обов'язкові) внески на розвиток наукових досліджень, пошуку шляхів розв'язання конкретних виробничих проблем. Кошти доцільно акумулювати на окремому рахунку, поряд запровадити реєстр проблемних питань виробництва. Адміністрування коштів можна довірити, наприклад, регіональній науково-технічній раді ректорів ВНЗ. Виконавець наукової роботи має визначатися на

конкурентних засадах, захист наукової розробки і звіт за витрачені кошти – публічний.

Враховуючи обмежений обсяг публікації, тут зазначені лише деякі, на думку автора найбільш важливі підходи до покращання якості підготовки фахівців у ВНЗ, шляхом більш тісного взаємозв'язку освіти, науки і виробництва. Відомий вислів «Знання – це сила» вже давно морально застарів і потребує видозміни, наприклад, знання, як застосувати знання – це сила!